

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1942 ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ ΥΠΟ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΕΝ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ

ΤΗ 21^η ΜΑΡΤΙΟΥ 1943

Κύριοι Ἐταῖροι,

Κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν ἐν τῷ καθιδρύματι τούτῳ ὁ πρῶτος λόγος τῆς ἐτήσιας λογοδοσίας εἶναι ὁ περὶ τῶν καταφθιμένων, τῶν ὁποίων ὁ θάνατος ἠραίωσε τὰς τάξεις τῶν συναγωνιστῶν ἐν τῇ ἐπιδιώξει τῶν μεγάλων σκοπῶν τοῦ ἐνδόξου τούτου ἐργαστηρίου τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας.

Ὁ Otto Kern, ὑπῆρξεν ὁ βαθὺς ἐρευνητὴς τῶν ἀρχαίων μυστηρίων καὶ τῆς Ἑλληνικῆς θρησκείας, ὁ σοφὸς ἐκδότης τῶν Θεσσαλικῶν ἐπιγραφῶν καὶ τοῦ πολυτίμου τόμου τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἱεροφάντου τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐμπνευσμένου κήρυκος τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος Karl Ottfried Müller, τοῦ ὁποίου τὰ λείψανα κρύπτει φιλοστόργως ἡ Ἑλληνικὴ γῆ ἐπὶ τοῦ μεγαλωνύμου Κολωνοῦ ὡς σύμβολον τῆς Ἑλληνικῆς εὐγνώμονος ἀναμνήσεως πρὸς πάντα ὀλοψύχως ἀφοσιωθέντα εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Ἑλληνικοῦ θαύματος, εἰλικρινῶς δὲ ἀγαπήσαντα τὸν ἐνδοξον τοῦτον τόπον καὶ τὰς νεωτέρας αὐτοῦ τύχας.

Μετὰ τῆς αὐτῆς στοργῆς ἐστράφη ὁ Kern πρὸς τὴν μελέτην τῆς

ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς συμπαθείας ἀπέβλεπε καὶ πρὸς τὴν νεωτέραν, διὰ τοῦτο ἡ μνήμη αὐτοῦ δὲν θὰ γηράσῃ παρ' ἡμῖν.

2. Ὁ Ἐρνέστος Fabricius ἀνήκει εἰς τὴν αὐτὴν παράδοσιν τῶν καλῶν φιλελληνικῶν χρόνων, οὐδέποτε δὲ ὑπῆρξεν ἐν τούτῳ ἐπιφυλακτικός, ἀλλ' ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας ἐνεπνέετο ἐκ τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τοῦ τόπου, ἐνθα αὕτη διεδραματίσθη, καὶ ἐκ τοῦ νεωτέρου ἀντικτύπου τοῦ ἀρχαίου πνεύματος. Ἀπὸ τῶν ὑπομνημάτων τῆς ἐπιγραφῆς τῆς Λεβαδείας, διὰ τῶν ὁποίων ἐνεκαίνισε τὴν χρησιμωτάτην μελέτην τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ἀρχιτεκτονικῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἀπὸ τῆς ἀνευρέσεως καὶ ἀναγνώσεως τῆς περιφήμου νομικῆς ἐπιγραφῆς τῆς Γόρτυνος, τὴν ὁποίαν ἠρμήνευσε μετὰ πολλῆς εὐστοχίας, διεξήγαγε τὰς ἱστορικὰς του ἐρεῦνας μετὰ τῆς αὐτῆς ἐμβριθείας εἴτε περὶ καθαρῶς ἱστορικῶν εἴτε περὶ τοπογραφικὰ ζητήματα ἀσχολούμενος.

Τὸ ζήτημα τῆς τοπογραφίας τῶν Θηβῶν ὀφείλει σημαντικὴν προαγωγὴν εἰς τὸν Fabricius, ἡ ἱστορικὴ ἐρμηνεία τῶν εὐρημάτων τοῦ παρὰ τὴν Ἀχρίδα Τρεβένιστε ὀφείλει εἰς αὐτὸν τὴν ὀρθὴν κατεύθυνσιν, τὴν ὁποίαν ἐσυνέχισε μετὰ ταῦτα ὁ ἡμέτερος συνάδελφος κ. Κεραμόπουλλος. Αἱ περὶ τὸν Ῥωμαϊκὸν ἐν Γερμανία Limes ἔρευναι ὀφείλουσιν εἰς τὸν Fabricius πολύτιμον ἐποπτεῖαν καὶ παρόρμησιν.

Ἐὰν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐμβριθείαν προσθέσωμεν καὶ τὸ ὄντως ἀγαστὸν ἦθος τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὴν εὐγενεστάτην φιλανθρωπίαν, οὐχὶ δὲ ὀλιγώτερον καὶ τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην πρὸς πᾶν τὸ Ἑλληνικὸν ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν πατρίδι ἔχομεν ἀρτίαν εἰκόνα τοῦ ἐκλιπόντος ἀνδρὸς ὡς ἐπιστήμονος, ἀνθρώπου καὶ φίλου, ζηλευτὸν ὑπόδειγμα ἀνθρωπισμοῦ καὶ ἐπιστήμης.

3. Πλήρης ἡμερῶν ἀπῆλθεν ἀφ' ἡμῶν ὁ μέχρῃς ἐσχάτων σφριγηλὸς πρεσβύτης Γεώργιος Σωτηριάδης, ὁμότιμος Καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας, ἐπὶ μακρὸν χρονιάσας Ἐφορος Ἀρχαιοτήτων, σημαντικῶς δὲ δράσας καὶ ἐν τῇ

ἡμετέρα Ἑταιρεία καὶ ὡς σύμβουλος καὶ ὡς ἀντιπρόεδρος καὶ ὡς ἀνασκαφεύς. Ἐκ Σιδηροκάστρου ὁρμώμενος ὁ Γεώργιος Σωτηριάδης διετέλεσε δι' ὅλου τοῦ βίου αὐτοῦ ἀφωσιωμένος εἰς τὴν Μακεδονικὴν πατρίδα, ὑπηρέτησε δὲ ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὸ νεαρὸν Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης, τοῦ ὁποίου ἐγένετο καὶ πρῦτανις πλεῖστον συντελέσας εἰς τὴν συγκρότησιν τῆς ἐθνικῆς ἐκείνης ἀκροπόλεως τῆς Μακεδονίας κατὰ τὰ πρῶτα αὐτῆς ἔτη.

Τὸ ἀρχαιολογικὸν ἔργον τοῦ Γεωργίου Σωτηριάδου περιλαμβάνει ἀνασκαφὰς ἐν Θέρμῳ, ἐν Χαιρωνείᾳ, ἐν Δωδώνῃ, ἐν Μαραθῶνι καὶ ἀλλαχοῦ, διὰ τῶν εὐρημάτων δὲ αὐτοῦ διεφωτίσθη σημαντικῶς ὁ τε προϊστορικὸς καὶ ἱστορικὸς πολιτισμὸς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὡς καὶ πολλὰ τοπογραφικὰ ζητήματα συναφῆ πρὸς τὰς ἐρεῦνας αὐτοῦ ἐν Αἰτωλίᾳ, ἐν Ἀττικῇ, ἐν Σελλασίᾳ κ. ἄ. Τελευταῖον ἐπὶ πλείονας θερινὰς περιόδους ἠρεύνησεν ἀνασκαφικῶς τὸ Μαραθῶνιον πεδίον καὶ μετ' ἐπιμονῆς ἠσχολήθη περὶ τὴν τοπογραφίαν τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῆς Μαραθωνίας τετραπόλεως, περὶ τῆς ὁποίας ἐδημοσίευσεν μελέτας καὶ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἑταιρείας.

Πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ Γεώργιος Σωτηριάδης ἠγάπησεν ἐξαιρέτως τὴν Ἑλληνικὴν χώραν, ὠπλισμένως δὲ διὰ σιδηρᾶς ὑγείας καὶ ὀδοιπορικῶν καὶ ὀρειβατικῶν μένους ἐγνώρισεν ὅσον ὀλίγοι τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐνέπνευσεν εἰς πολλοὺς τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Φύσιν, ἣ ὁποία ἀπώλεσεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀειμνήστου συναδέλφου ἑνα τῶν μάλιστα ἐνθουσιωδῶν θανυμαστῶν.

4. Ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Καθηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας Ἀπόστολος Ἀρβανιτόπουλος ἔκλεισε τὴν ζωὴν αὐτοῦ μετ' ὀδυνηρὰν νόσον, κινουῦσαν τὴν συμπίθειαν ἡμῶν.

Διατελέσας ἐπὶ μακρὸν Ἐφορος Ἀρχαιοτήτων συνέδεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ μετὰ σημαντικῶν εὐρημάτων ἐν Θεσσαλίᾳ, τὸ δὲ μουσεῖον τοῦ Βόλου συνεκροτήθη σχεδὸν ἀποκλειστικῶς διὰ τῆς σκαπάνης αὐτοῦ. Ἡ ἀνασκαφικὴ αὐτοῦ ὀριμὴ ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε

ἐκ τῶν διαρκῶν συσσωρευομένων εὐρημάτων μόνον ὀλίγα σχετικῶς ἠδυνήθη νὰ πραγματευθῆ διεξοδικώτερον καὶ νὰ προσαγάγῃ ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν μελέτην, καταλιπὼν τὰ ὑπόλοιπα εἰς ἄλλων τὴν ἔρευναν καὶ συστηματικὴν ἐκμετάλλευσιν.

Ἄφθονος ὑπῆρξεν ἡ ἐπιγραφικὴ συγκομιδὴ ἐξ ἄλλων τε τόπων τῆς Θεσσαλίας καὶ ἰδίᾳ ἐκ Γόννων, τῶν ὁποίων αἱ ἐπιγραφαὶ κατέλαβον πολὺ μέρος διαφόρων τόμων τῆς Ἀρχ. Ἐφημερίδος καὶ τῆς *Revue de Philologie*.

Σπουδαία ὑπῆρξεν ὡσαύτως ἡ ἀθόρα ἀνακάλυψις γραπτῶν ἐπιτυμβίων στηλῶν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Δημητριάδος, διὰ τῶν ὁποίων προσετέθη πλούσιον ὕλικὸν πρὸς γνῶσιν τῆς βιοτεχνικῆς ζωγραφικῆς διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ τοπικοῦ νεκροταφείου. Ἡ ὁμαδικὴ αὕτη εὗρεσις ζωγραφικῶν μνημείων προσέκάλεσε κατ' ἀρχὰς τοιαύτην ἐκπληξιν, ὥστε ὑπερετιμήθη ἡ ἱστορικὴ τούτων ἀξία ὑπὸ τοῦ εὐτυχοῦς εὑρετοῦ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατ' ἀξίαν ψύχραιμον ἐκτίμησιν τὸ εὖρημα τῆς Δημητριάδος δὲν παύει νὰ ἔχη σπουδαίαν σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ζωγραφικῆς τῶν Ἑλλήνων, ὅσην περίπου σημασίαν ἔχουσι διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς πλαστικῆς καὶ τὰ ἐπιτύμβια ἀνάγλυφα ἐν σχέσει πρὸς τὴν μεγάλην τέχνην. Ἐκτὸς τοῦ περιγραφικοῦ καταλόγου τοῦ μουσείου Βόλου τοῦ ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀρβανιτοπούλου, ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἐξέδωκεν ἐν ἰδίᾳ τόμῳ δέκα ἐγχρώμους πίνακας μετ' ἔκτενοῦς περιγραφῆς τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως.

Τὸ ὅλον ἀνασκαφικὸν ἔργον τοῦ ἐκλιπόντος εὐρηται ἐγκατεσπαρμένον εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα καὶ τὰ Πρακτικά τῆς Ἑταιρείας, ἐφ' ὅσον κατέστη δυνατόν ἔστω καὶ προχείρως νὰ γίνῃ τοῦτο προσιτόν.

Ὁ Ἀρβανιτόπουλος ὑπερμέτρως ἐπεκταθεὶς εἰς τὴν ἀνασκαφικὴν ἐξερεύνησιν τῆς Θεσσαλίας καὶ ἐν τῷ ὑπερβολικῷ αὐτοῦ ζήλῳ ὑπερετιμήσας τὴν ἀντοχὴν τῆς ἐπιστημονικῆς ζωῆς, ἐτιμώρησεν ἑαυτὸν καὶ ὑπέκλυψεν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁρμὴν, στερησας οὕτω καὶ ἑαυτὸν ἠρεμωτέρας ἐπιστημονικῆς ἀπολαύσεως καὶ τὸν ἀρχαιολογικὸν κόσμον ἀφθονωτέρων προσωπικῶν παρατηρήσεων.

Παρά πάντα ταῦτα τὸ ὄνομα τοῦ Ἀποστόλου Ἀρβανιτοπούλου θὰ παραμείνῃ ἀρρηκτῶς συνδεδεμένον μετὰ γονιμοτάτης ἀνασκαφικῆς περιόδου τῆς Θεσσαλίας, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐνεκαίνισεν.

5. Ὁ Νικόλαος Μπαλᾶνος, ὁ μέχρι πρό τινων διευθυντῆς τῆς ἀναστηλώσεως τῶν μνημείων τῆς Ἀκροπόλεως, ἀπέθανε κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1942 ὑπερογδοηκοντούτης (1860-21.9. 1942), ἀφιερῶσας πᾶσαν τὴν ζωὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος, ἐπὶ μακρὸν δὲ ἐνεργῶς μετασχὼν καὶ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐταιρείας ὡς μέλος τοῦ συμβουλίου αὐτῆς.

Τὸ ἔργον τοῦ Νικολάου Μπαλάνου ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὴν συντήρησιν καὶ ἀναστήλωσιν τῶν ἐνδόξων μνημείων τῆς Ἀκροπόλεως, εἶναι δὲ προφανὲς ὅτι ἡ ἐξαίρετος θέσις τῶν μνημείων τούτων ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ ἐπέσυρε τὴν διεθνή ἐπιστημονικὴν προσοχὴν καὶ ἐπὶ τὸ ἔργον τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός. Πῶς διεξήγαγε τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ταύτην ὁ Μπαλᾶνος ἐξέθηκεν ὁ ἴδιος ἐν ἐκτενεῖ συγγράμματι, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον γαλλιστί, ἔπειτα δὲ καὶ ἑλληνιστί, διὰ χρηματικῆς ἐνισχύσεως τῆς τε Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως. Τίνος δὲ γενικωτέρας ἀναγνωρίσεως ἠξιώθησαν οἱ κόποι τοῦ ἀνδρός δεικνύει ὁ ἔπαινος ὁ ἀπευθυνθεὶς εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις πρό τινων ἐτῶν συνελθόντος διεθνοῦς συνεδρίου τῶν περὶ τὴν συντήρησιν τῶν ἱστορικῶν μνημείων ἀσχολουμένων ἀρχιτεκτόνων καὶ τὸ δίπλωμα τοῦ ἐπιτίμου διδάκτορος τὸ ἀπονεμηθὲν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Würzburg κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς τετρακοσιετηρίδος αὐτοῦ ὅτε τὸ αὐτὸ δίπλωμα ἀπενεμήθη διὰ δευτέραν φορὰν καὶ εἰς τὸν πολὺν Γουλιέλμον Dörpfeld.

Κατὰ προτροπὴν τοῦ ἀειμνήστου Καββαδία ἀσχοληθεὶς ὁ Μπαλᾶνος περὶ τὴν ἀναστήλωσιν τῶν ἀρχαίων μνημείων συνετέλεσεν ἔργον, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Ἑλλὰς ἀπέβη πρωτοπόρος ἐν τῇ ἀντιλήψει ταύτῃ καὶ συνετέλεσεν, ὅπως ἐγκαινισθῇ νέα περίοδος ἀναστηλώσεως τῶν ἀρχαίων μνημείων καὶ κατενεχθῇ θανάσιμον πλῆγμα κατὰ τῆς πρότερον κρατούσης ὀλεθρίας συνηθείας τῆς

ἀνακαινίσεως τῶν ἱστορικῶν μνημείων, μάλιστα δὲ τῶν μεσαιωνικῶν, τὰ ὁποῖα παρεμορφοῦντο διὰ τῶν αὐθαιρέτων νεωτέρων παρεμβάσεων καὶ συμπληρώσεων.

Ἄμεσον ἐπακολούθημα τοῦ Ἑλληνικοῦ παραδείγματος ὑπῆρξεν ὅτι καὶ ἄλλη μεγάλη ἀρχαιολογικὴ χώρα, ἡ Ἰταλία, ἔχουσα νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὰ αὐτὰ προβλήματα ἀπέναντι τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀρχαιολογικῆς κληρονομίας, ἤρχισε τὴν αὐτὴν σημαντικὴν ἐργασίαν ἀναστηλώσεως τῶν ἀρχαίων αὐτῆς μνημείων κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς ὑπ' αὐτῆς τεθείσας γενικὰς ἀρχὰς τῆς εὐλαβείας πρὸς τὰ περισωθέντα λείψανα καὶ τῆς αὐστηρᾶς ἀποχῆς ἀπὸ ὑπερμέτρων συμπληρώσεων καὶ παραμορφωτικῶν προσθηκῶν. Οὕτω δὲ διὰ τῶν ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Ἐπιδαύρου ἀναστηλωτικῶν ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων τοῦ Καρβαδία καὶ τῶν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἀναστηλώσεων τοῦ Μπαλάνου ἐδόθη ὄψις πρὸς παρόμοια ἔργα καὶ ἐν μουσεῖοις καὶ ἐν ὑπαίθρῳ ὑπὸ πάντων σχεδὸν τῶν περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολουμένων μεγάλων ἐπιστημονικῶν ἐθνῶν καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἐν Δελφοῖς καὶ ἐν Κυρῆνῃ καὶ ἀλλαχοῦ, ἀπέβη δὲ κοινὸν κτῆμα τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης ὅτι σκοπὸς τελικὸς πάσης ἀρχαιολογικῆς ἀνασκαφῆς ἀρχιτεκτονικῶν μνημείων εἶναι, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν, ἡ ἀναστήλωσις τούτων καὶ ἡ διὰ ταύτης ἀνάκτησις τῆς ἀρχαίας ἐντυπώσεως.

Εἰς τὸ τοιαύτης εὐρυτάτης σημασίας ἀποτέλεσμα τοῦτο συντέλεσαν καὶ αἱ ἐργασίαι τοῦ Νικολάου Μπαλάνου, ἐὰν δὲ ἐγεννήθησαν ἀντιρρήσεις ὡς πρὸς τινὰς λεπτομερείας τῆς ἐκτελέσεως, αὗται δύνανται καὶ ὀφείλουσι νὰ βελτιώσωσι τὴν μέθοδον, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ ἄρῳσι τὸ κῦρος τῆς τεθείσης ἀρχῆς, ἀρχῆς ἣτις ὀφείλεται εἰς τὴν τιμητικωτάτην Ἑλληνικὴν πρωτοβουλίαν.

6. Ὁ Κωνσταντῖνος Γερογιάννης δὲν ἀνῆκεν εἰς τὴν ὑπαλληλικὴν ἀρχαιολογικὴν ἱεραρχίαν, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἄξιος λόγου ἀρχαιολογικὸς καὶ ἰδίᾳ μυθολογικὸς ἐρευνητὴς τοῦ ὁποίου αἱ περὶ τὰς παραστάσεις τῆς Γοργοῦς καὶ τῆς Μεδούσης μελέται ἐκίνησαν εὐρυτέραν προσοχὴν καὶ ἐπιδοκιμασίαν.

Γενόμενος μαθητὴς τοῦ Otto Beudorf ὁ Γερογιάννης καὶ ὑπηρετήσας ἐπὶ τινα χρόνον ὑπ' αὐτόν, μετέβη ἔπειτα εἰς Νέαν Ὑόρκην καὶ ὑπηρετήσεν ὡς ἀρχαιολογικὸς ὑπάλληλος ἐν τῷ μεγάλῳ τῆς πόλεως ἐκείνης Metropolitan Museum. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα παρέμεινεν ἐνταῦθα ἰδιωτικῶς ἐργαζόμενος, ἅτε μὴ δυναθεὶς νὰ καταλάβῃ ἀρχαιολογικὴν θέσιν διὰ τὴν ἔλλειψιν τυπικῶν προσόντων. Τῆς εὐρύτερας μορφώσεως τοῦ Γερογιάννη καρπὸς εἶναι ἡ φιλοσοφικὴ αἰσθητικὴ μελέτη περὶ ποιήσεως. Εἶχε δὲ ἀνακοινώσει ἄλλοτε καὶ ἐσκόπει νὰ δημοσιεύσῃ ἐκτενέστερον μελέτην περὶ τῆς ζφολατρείας ἐν Ἑλλάδι. — Χρηματίσας ἐπὶ τινα χρόνον ἀνώτερος διοικητικὸς ὑπάλληλος ἐν Ἡλείῳ, ἔζησε τὸν ὑπόλοιπον χρόνον ἰδιωτεύων, ὑπέκυψε δὲ τελευταῖον εἰς τὴν πίεσιν τῶν στερήσεων καὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἐφιάλτου.

7. Ἀλλὰ καὶ ἄλλους παρὰ τοὺς ἀρχαιολόγους διακεκριμένους ἐπιστήμονας καὶ ἄλλως ἐν τῇ πολιτείᾳ δράσαντας ἄνδρας ἀπώλεσεν ἡ Ἐταιρεία ἐκ τῆς χορείας τῶν Ἐταίρων αὐτῆς.

Τὸν ἄλλοτε ἐν Παρισίοις πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ καθηγητὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Παρισίων Νικόλαον Πολίτην τὸν σεβαστὸν Θεολόγον καὶ ἀφωσιωμένον φίλον τῆς Ἐταιρείας Ἰωάννην Μεσολωρᾶν, τὸν διαπρεπῆ καθηγητὴν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου καὶ πολλάκις πρόεδρον τῶν γενικῶν ἡμῶν συνελεύσεων Κωνσταντῖνον Ράλλην, τὸν ἐπιφανῆ πρόεδρον τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ νομικὸν Στάμον Παπαφράγκον, πολλάκις καὶ αὐτὸν προεδρεύσαντα τῶν γενικῶν συνελεύσεων ἡμῶν, τὸν διακεκριμένον νομικὸν Γεώργιον Δυοβουνιώτην, τὸν παλαιὸν ἡμῶν ἑταῖρον καὶ Σύμβουλον τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου Γεράσιμον Μακρῆν, τὸν ἀφωσιωμένον εἰς τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐταιρείας Στρατηγὸν Ἰωάννην Δρόσον, τὸν διακεκριμένον πολιτευτὴν καὶ ἄλλοτε Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, ἐξαιρετὸν ἐπιδείξαντα ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν ἀρχαιολογικῶν πραγμάτων καὶ τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας Ἰωάννην Μανέταν, τὸν ἀνώτατον Δικαστικὸν σύμβουλον καὶ ἀδιαλείπτως παρακολουθῆ-

σαντα τὰ τῆς Ἑταιρείας Γκίκαν Χρυσούλην, τὸν γνωστὸν νομικὸν Λυκοῦργον Σαρσέντην, τὸν ἀνώτερον ὑπάλληλον Γεώργιον Βουγιούκαν καὶ τὸν εἰς πολλοὺς Ἀθηναίους γνωστὸν καὶ ἀγαπητὸν πρόεδρον τῶν συμβολαιογράφων Ἡρακλέα Καρκοῦλιαν.

Συχνὰ ὑπῆρξαν τὰ πλήγματα τοῦ θανάτου, πολλοὶ δὲ ἀπῆλθον προώρως, ἀλλὰ πάντες ἀπεχωρίσθησαν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἐθνικῆς πικρίας.

Ἀνασκαφικὸν ἔργον δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἐφέτος ἡ Ἑταιρεία, διότι τὸ 1942 ὑπῆρξεν ἔτος νεκρὸν καὶ δι' αὐτήν. Παρὰ τὴν ηὔξημένην ἀπόδοσιν ἐκ τῶν προσόδων τοῦ λαχείου καὶ τὴν οὕτω ἐπελθούσαν ἐνίσχυσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, αἱ δαπάναι τῶν μετακινήσεων καὶ τῶν ἡμερομισθίων ἦσαν τόσον ὑπέρογκοι καὶ αἱ παρεμβαλλόμεναι δυσκολίαι τόσον δυσνίκητοι, ὥστε καὶ ἐὰν ἀνελαμβάνοντο ἐργασίαι τινὲς τὸ κατόρθωμα θὰ ἦτο μηδαμινὸν καὶ δυσανάλογον πρὸς τὰς δαπάνας καὶ τοὺς κόπους, ἱκανὸν δὲ μόνον, ὅπως αὐξήσῃ τὴν ἐθνικὴν ἀνίαν.

Ἄλλὰ παρὰ πᾶσαν ἔλλειψιν ἀνασκαφικῶν καὶ ἄλλων συνήθων εἰς ὁμαλὰς περιστάσεις δαπανῶν ὁ Προϋπολογισμὸς τῆς Ἑταιρείας κατηναλώθη ὀλόκληρος εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν μισθῶν τῶν ὑπαλλήλων, τῆς Ἑταιρείας προσαρμοσθείσης πρὸς πᾶσαν ἐκ τῶν ἐκάστοτε αὐξήσεων προερχομένην μισθολογικὴν ὑποχρέωσιν, ἵνα δυνηθῶσιν οὗτοι νὰ διεξαγάγῃσι νικηφόρως τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, ὅπως οὗτος ἀπειλητικώτατα ἐπεβλήθη κατὰ τὸ δεινὸν ὄντως ἔτος 1942 εἰς μέγιστον μέρος τοῦ ἔθνους. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ αἱ κανονικῶς ηὔξημένοι ἀποδοχαὶ δὲν ἐπῆρκον εἰς τὴν συντήρησιν τῶν ὑπαλλήλων, τὸ Δ. Συμβούλιον ὁμοφώνως ἀπεφάσισεν, ὅπως καὶ περαιτέρω ἔλθῃ εἰς οἰκονομικὴν αὐτῶν ἐνίσχυσιν ἐκ τῶν διαθεσίμων κεφαλαίων τοῦ ἰδρύματος, πεποιθὸς ὅτι ἐκτελεῖ ἐπιβαλλόμενον στοιχειῶδες καθήκον σωτηρίας ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων ἐκινδύνευσεν αὐτὴ ἡ ζωὴ ἐν μέσῳ τῆς ἐνσκηψάσης ἐπισιτιστικῆς θεομηνίας καὶ τῆς ἀνευ προηγουμένου κερδοσκοποῦ μανίας, καθ' ὃν

χρόνον ἄφθονα διενέμοντο τρόφιμα ὑπὸ τῶν μεγάλων πιστωτικῶν ἰδρυμάτων εἰς τοὺς ὑπαλλήλους αὐτῶν.

Δὲν ἔχομεν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν, Κύριοι Ἐταῖροι, ὅτι πρᾶττον ὡς ἔπραξε τὸ Συμβούλιον ἀνταπεκρίθη πλήρως καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν διάθεσιν, ἀπότοκον τῆς συναισθήσεως ὑπερτάτου καθήκοντος φιλανθρωπίας καὶ κοινωνικῆς ἀρετῆς καὶ ἀλληλεγγύης.

Τὸ διαρρεῦσαν ἔτος μετὰ τοῦ προπαρελθόντος χειμῶνος ὑπῆρξε χρονικὸν διάστημα στυγνῶν κινδύνων ζωῆς διὰ τὴν πνευματικὴν κυρίως τάξιν, τὴν ἀντιμετωπίζουσαν τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς διὰ τοῦ μισθοῦ αὐτῆς. Τὸ λυπηρὸν εἶναι ὅτι ἡ τάξις αὕτη δὲν ἠτύχησε νὰ ἔχη τὴν ἐπικουρίαν, τῆς ὁποίας ἦτο ἀξία, ἀλλ' ἠγωνίσθη διὰ μέσου τῶν συμπληγάδων τῆς οἰκονομικῆς στενοχωρίας καὶ τῆς ἀγοραίας ἐκμεταλλεύσεως, ἵνα σωθῆ ἔκ τῆς λαίλαπος σχεδὸν μόνη καὶ ἀβοήθητος. Καὶ ὅτε δὲ ἐθεωρήθη εὐκαιρον, ὅπως ληφθῆ πρόνοια περὶ τῶν διανοουμένων, κατὰ τὴν κρατήσασαν ἔκφρασιν, ἐδηλώθη ὅτι τοιοῦτοι νοοῦνται οἱ λογοτέχναι!, ἀλλ' ὅτι κατ' ἐξαιρέσιν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπεκταθῆ ἡ ἔννοια καὶ εἰς ἄλλους ἐργάτας τοῦ πνεύματος καὶ δὴ καὶ ἐπιστήμονας.

Ἡ θεία πρόνοια ἃς προφυλάξῃ τὴν Ἑλλάδα, τοῦλάχιστον ἐν τῷ μέλλοντι, ἀπὸ τοιούτων ἀνακαλύψεων.

Καὶ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἐταιρείας ὁ πλουτισμὸς κατὰ τὸ ἔτος 1942 δὲν ὑπῆρξε σοβαρὸς διὰ τὰ γνωστὰ εἰς πάντας τοὺς ἐπιστήμονας κωλύματα. Ὑπῆρξαν βεβαίως εὐρύτεραι εὐκαιρία βιβλιοπωρίας κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ τὰ προσφερόμενα βιβλία, περιορισμένων εἰδικότητων, ἀπηυθύνοντο μᾶλλον πρὸς τὸ εὐρύτερον κοινόν, παρὰ πρὸς ἐπιστημονικὰς βιβλιοθήκας, γενόμεναι δὲ εἰδικαὶ παραγγελίαι δὲν εἶχον συνέχειαν ἕνεκα ἀναστολῆς πωλήσεων εἰς τὰς πηγὰς τοῦ βιβλιοπωρίου.

Σὺν τῷ χρόνῳ ἀντελήφθη καὶ ἡ Ἐταιρεία ὅτι ἔπρεπε νὰ λάβῃ μέτρα πρὸς προστασίαν τῆς εἰς δημοσιεύματα σημαντικῆς αὐτῆς περιουσίας, οὕτω δὲ ἀνέστειλε τὴν ἀθρόαν πώλησιν τῶν

δημοσιευμάτων της καὶ προέλαβε τὴν θυσίαν τῶν συμφερόντων αὐτῆς εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς τοποθετήσεως ξένων, ἀθρόως καὶ ἀκόπως κτηθέντων, κεφαλαίων. Τὴν αὐτὴν δέ, ὡς γινώσκομεν, ὀρθὴν σκέψιν ἐφήρμοσαν καὶ ἄλλα ἰδρύματα, προλαβόντα ἐν καιρῷ τὴν ἐξάτμισιν τῆς περιουσίας των. — Κατὰ ταῦτα ἡ κίνησις τῆς βιβλιοθήκης ὑπῆρξε περιορισμένη, εἰσηλθὼν δὲ εἰς αὐτὴν ἐξ ἀγορῶν, ἀνταλλαγῶν ἢ δωρεῶν τόμοι ἐν ὄλῳ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα δύο.

Ἄλλὰ καὶ τὸ δημοσιευτικὸν ἔργον ἡμῶν ἀνεστάλη κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος, ἐξεδόθησαν δὲ μόνον τὰ Πρακτικά τοῦ ἔτους 1940, ἐν ᾧ παραμένουσιν ἀδημοσίευτα τὰ Πρακτικά τοῦ 1941, ἀναμένοντα, ὅπως δημοσιευθῶσι μετὰ τῶν ἐπομένων κατὰ τὴν ποθητὴν εὐκαιρίαν.

Ὡσαύτως ἐξεδόθη ὁ ἤδη ἐστοιχειοθετημένος πανηγυρικὸς λόγος τοῦ Γραμματέως «Τὰ ἑκατὸν ἔτη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας» ὁ ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὰς ἐν ἔτει 1938 ἑορτὰς τῆς ἑκατονταετηρίδος ἐν τῷ Παρθενῶνι τῇ 23ῃ Ὀκτωβρίου 1938. Ἡ ἀλματικὴ ὑψωσις καὶ τῶν τυπογραφικῶν δαπανῶν ἐπέβαλεν εἰς ἡμᾶς, ὅπως ἀποστῶμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τῆς δημοσιεύσεως τοῦ λεπτομεροῦς ἀπολογισμοῦ τῆς ὥραίας ἐκείνης πανηγύρεως, ἡ ὁποία ἐπέσπεψε τὸ ἑκατονταετὲς ἔργον τῆς Ἐταιρείας δι' ἀσυνήθους διεθνοῦς ἀναγνωρίσεως. Ἄλλ' ὅταν ἀποκατασταθῇ ἡ ἐθνικὴ τάξις καὶ ἐπανέλθῃ ἡ ἀκώλυτος ἀσκησις πασῶν τῶν δυνάμεων τῆς πατρίδος, ἡ δὲ Ἐταιρεία ἀναλάβῃ τὴν πορείαν αὐτῆς, πρῶτον μέλημα αὐτῆς πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ δημοσίευσίς τῶν ἐορτῶν, ἵνα τὸ χρονικὸν τοῦτο παραμένῃ ὡς στέφανος διὰ τὸ παρελθὸν καὶ ὡς κέντρον διὰ τὸ μέλλον. Τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα χρήματα εἶναι ἐν μέρει παρακατατεθειμένα, ἡ δὲ προπαρασκευαστικὴ ἐργασία ἔχει ἀρχίσει, ἐὰν δὲ χρειασθῇ πρόσθετος δαπάνη θὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ χορηγήσῃ ταύτην ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ ἰδρύματος.

Ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἐταιρείαν συμβάντων τοῦ παρελθόντος ἔτους τὸ Συμβούλιον ἐπιθυμεῖ νὰ ἀνακοινώσῃ πρὸς τὴν Συνέλευσιν τὸ ἐκ μέρους τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου γεννηθὲν ζήτημα περὶ

τῆς φύσεως τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἑταιρείας. Μετὰ μίαν σχεδὸν τριακονταετίαν ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ ἐλέγχου τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἰδρύματος ὑπὸ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου καὶ μετὰ τὴν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁμαλωτάτην διεξαγωγὴν τοῦ ἐλεγκτικοῦ τούτου ἔργου, αἴφνης ἡ ὑπηρεσία τοῦ ἐλέγχου τῶν ἐνταλμάτων ἀνεκοίνωσε πρὸς τὴν Ἑταιρείαν, ὅτι ἡ Ἑταιρεία εἶναι κατὰ τὴν νέαν ἀντίληψιν τῆς ὑπηρεσίας νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου καὶ οὐχὶ νομικὸν πρόσωπον ἰδιωτικοῦ δικαίου, ὡς ἐξακριβωθεῖτο μέχρι τοῦδε ὑπ' αὐτῆς ταύτης τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου καὶ ὡς χαρακτηρίζεται καὶ σήμερον ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου, στηριζομένου εἰς τὴν φύσιν τοῦ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἀσκουμένου ἔργου, καὶ εἰς τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὸ Κράτος. Τὸ Συμβούλιον ἔχον πεποιθήσιν εἰς τὴν ὀρθότητα τῆς ἀντιλήψεως αὐτοῦ προέβη εἰς προσφυγὴν πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων καὶ διατήρησιν τοῦ ἰδιωτικοῦ χαρακτῆρος τῆς Ἑταιρείας, διὰ τοῦ ὁποίου αὕτη τελοῦσα ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ Κράτους, ἀλλ' ἀπηλλαγμένη ἄλλων δεσμευτικῶν περιορισμῶν τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ, ἠδύνατο πάντοτε νὰ ἐκτελῇ τὰ ἔργα αὐτῆς μετ' ὠφελείας καὶ σχετικῆς ταχύτητος, ὥστε νὰ φθάσῃ μέχρι σήμερον εἰς οἷα ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἔργα ἀντανакλωντα ἐφ' ὀλόκληρον τὸ ἔθνος.

Ἐὰν ἡ Ἑταιρεία ὑπέκειτο μέχρι σήμερον εἰς τὰς ὑποχρεώσεις δυσκινήτου λογιστικοῦ ὀργανισμοῦ, εὐλόγου εἰς μεγάλας χρηματικὰς διαχειρίσεις καὶ μεγάλας προμηθείας, θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ κατορθώσῃ ὅσα κατόρθωσε καὶ εἰς ποσὸν καὶ εἰς ποιόν. Ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ συστήματος τῆς δημοπρασίας π.χ. εἰς τὴν ἐκτύπωσιν τῶν δημοσιευμάτων τῆς Ἑταιρείας θὰ ἐπέφερον αὐτόχρομα καταστροφὴν εἰς ἔργα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι καύχημα διὰ τὴν ὅλην χώραν. Καθ' ὃν δὲ χρόνον αὐτὸ τὸ Κράτος προκειμένου περὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀρχαιολογικῶν δημοσιευμάτων ἐξήρσε ταῦτα νομοθετικῶς τῶν λογιστικῶν δεσμεύσεων τῆς μειοδοσίας, ἵνα περισώσῃ αὐτὰ ἀπὸ τῆς ποιοτικῆς φθορᾶς, θὰ ἦτο ἀκατανόητον νὰ ὑποβληθῇ ἡ Ἑταιρεία εἰς τοιαύτην ποιοτικὴν καταστροφὴν, ἵνα περισωθῇ τὸ

κῦρος τοῦ λογιστικοῦ νόμου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀποστολή ἔχει πολλῶ εὐρύτεραν σημασίαν.

Ἄλλὰ καὶ ἡ βελτίωσις τῶν ἀποδοχῶν τῶν ὑπαλλήλων, ἡ ὁποία ἐνδέχεται νὰ ἐπέδρασεν εἰς τὴν σκέψιν τοῦ ἐλεγκτικοῦ ὑπαλλήλου, δὲν εἶναι ἰκανὴ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐρμηνείαν ταύτην, διότι ἡ Ἑταιρεία, ἂν καὶ δὲν ἀποτελεῖ ἐπικερδῆ ἐπιχείρησιν, ἀλλ' ἀπλοῦν ἐπιστημονικὸν ἴδρυμα, προελθὼν ἐκ τῆς ἐλευθέρως βουλήσεως τῶν ἰδιωτῶν, οἵτινες συνέστησαν αὐτό, μετὰ πάσης στοργῆς ἀπέβλεψε πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους αὐτῆς καὶ εἰς ἔκτακτον, σημαντικὴν διὰ τὴν περιουσίαν αὐτῆς δαπάνην, προέβη πρὸς ἀνακούφισιν αὐτῶν, ὅπως προηγουμένως ἀνεπτύξαμεν. Τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου παρεχόμενα κατ' ἔτος χρήματα δὲν εἶναι βοήθημα τοῦ Κράτους, ἀλλ' ἀπόδοσις δικαιωμάτων οἰκονομικῶν τῆς Ἑταιρείας, ὀφειλομένων εἰς αὐτὴν ἐκ τῆς συγχωνεύσεως τοῦ ἰδίου αὐτῆς λαχείου μετὰ τῶν κρατικῶν λαχείων. Τοιαύτην δὲ σύμφωνον πρὸς τὰ πράγματα διατύπωσιν μεταχειρίζονται καὶ οἱ καθορίζοντες τὰ τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑταιρείας εἰς τὰ ἐκ τοῦ κρατικοῦ λαχείου κέρδη νόμοι, ῥητῶς ὁμιλοῦντες περὶ ἀποδόσεως. Ἄλλ' ἡ ἀπόδοσις δὲν εἶναι χορηγία.

Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὴν ἐνδεχομένην οἰκονομίαν, ἡ ὁποία θὰ προέλθῃ διὰ τῆς μειοδοτικῆς προμηθείας δύο χιλιάδων ὀκτάδων κανσοξύλων ἢ δύο τόννων ἀνθρακίτου ἐτησίως ἢ δύο δωδεκάδων μολυβδοκονδύλων καὶ ἄλλων παρομοίων εἰδῶν, θὰ ἦτο πολὺ ἀτυχῆς ὁ λογιστικὸς νόμος ἐὰν ἦτο ἠναγκασμένος νὰ εἶναι τόσον μετριόφρων. Ἄλλως τε ἡ διαχείρισις τῶν χρημάτων τῆς Ἑταιρείας ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ὑπῆρξε κατὰ κανόνα τόσον φειδωλή, ὥστε νὰ προκαλῆ ἔνιότε παράπονα τῶν φρονούντων ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς πρέπει νὰ ἐξαντλήται ἐκάστοτε καὶ νὰ μὴ καταλείπῃ περισσεύματα πρὸς κεφαλαιοποίησιν. Γνώμων δὲ τῆς τοιαύτης οἰκονομικῆς σωφροσύνης εἶναι ἡ διαχείρισις τῆς χρηματικῆς ἐνισχύσεως τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἔορτασμον τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς Ἑταιρείας, ἡ ὁποία οὐχὶ μόνον λαμπρότατα διεξήχθη ἐν μέσῳ διεθνoῦς συμμετοχῆς, ἀλλ' ἀφῆκε καὶ οἰκονομικὸν περιθώριον πρὸς συμπλήρωσιν δημοσιευμάτων τινῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἑορτήν. Ἀρκεῖ δὲ

ἡ τρίτομος ἔκδοσις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος πρὸς πίστωσιν τοῦ πράγματος.

Τὰ ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα, τὰ ἀφιερωμένα εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν θεραπείαν τῆς ἐπιστήμης, ἔχουσιν ἴδιον χαρακτῆρα καὶ ὑψηλὴν ἀποστολὴν, ἣ ὁποία ἐπιβάλλει εὐρύτητα ἀντιλήψεως, ἄνευ τῆς ὁποίας ταῦτα ἀσφαλῶς θὰ ἔβαινον πρὸς ἀστοχίαν τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν. Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία ἔδρασε καὶ ἐπέτυχε ὅσα ἐπέτυχε κατὰ τὴν σταδιοδρομίαν αὐτῆς τὴν ὑπερεκατονταετῆ ὡς ἰδιωτικὸν σῶμα, ὡς τοιοῦτο δὲ ἐπέσυρε τὸν σεβασμὸν οὐχὶ μόνον τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστημονικῆς καὶ εὐρυτέρας κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ διεθνoῦς ἐπιστημονικοῦ κόσμου — καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ εὔρε πάντοτε ἐστίαν ἐθνικῆς δράσεως καὶ ἐθνικῆς ὠφελείας ὑπερτάτης σημασίας.

Ἐὰν δὲ ἡ ἰδέα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἐρεύνης τῆς ἀληθείας εἶναι πάντοτε πολύτιμος διὰ τὰ ἔθνη καὶ ὀφείλεται εἰς αὐτὴν ἀνεπιφύλακτος ἐνίσχυσις ὑπὸ πάντων, ἡ σπουδαιότης τῶν ἐπιδιώξεων τούτων εἶναι χιλιάκις πολυτιμότερα κατὰ τὰς περιόδους τῶν ἐθνικῶν κρίσεων, ὅτε ὁ δαυλὸς τῆς γνησίας ἐπιστήμης φωτίζει τὸ σκοτεινὸν δρόμον τῆς ἀβεβαιότητος καὶ ὁδηγεῖ τὸ ἔθνος πρὸς τὴν εὐστάθειαν καὶ τὸν ἀξιοπρεπῆ ἐθνικὸν βίον, τὸν φέροντα μετὰ καρτερίας τὸν βαρὺν χειμῶνα τῆς πατρίδος καὶ προσηλωμένον μετὰ πεποιθήσεως εἰς τὴν κατὰ φυσικὴν ἀκουλουθίαν ἐπερχομένην ἄνοιξιν.